ՀԱՅՐԵՆԻՔ

20 Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

20 Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՌԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պօլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծ. Վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տնօրէնու-
մեծիտ կանխիկի։ տեղական եւ գաւառական բդրատարութեան ծախ- իսաչ խան թ. 3 Ս.Ղ. Պարտիզպանեան Տպարան։ Խմբագ-
քը մեր վրայ է։ վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունի- դեալ գիր ետ չը տրուիր։ Յանուցման տողը մեկ անգամի
ուին։ ։ համար սակարկութիւն կըլլայ։

ԹԻՒ 681 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԵՐԿՈՒՇ 1881 ՄԱՐՏ 16

Ա. Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ԳԱՒԹԱՂԱԿԱՆ ԴԷՊՔ ՄԸ

Երէկ առաւօտ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ հետեւեալ դաւթակղական դէպքը պատահեցաւ։

Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթողիկոս Մեծ պահոց առթիւ քարոզ խօսելով, եկեղեցական դասը եւ ի մասնաւորի Ղալաթիոյ ազգային վարժարանը քննադատեր եւ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրեր է. «Ղալաթիոյ վարժարանը վարժարան չէ, այլ հիմարանոց մ'է։ Հոն ոչ կրօնադիտութիւն կայ, ոչ բարոյականութիւն եւ ոչ բարեկարգութիւն»։

Սոյն ցաւալի յայտարարութեան վրայ եկեղեցւոյ քարոզիչ Արժ. Տ. Յովսէփ վարդապետ որ միանդամայն վարժարանին տնօրէնն է, չափազանց յուզուելով եւ զգածուելով, վասն զի Ս. Կաթողիկոսը ճշմարտութեան դէմ կը մեղանչէր բացարձակապէս, վարագոյրին ետեւէն դուրս կելնէ եւ Ս. Կաթողիկոսին դառնալով, «Սրբազան, կըսէ, մեր վարժարանը հիմարանոց չէ, հոն կրօնադիտութիւն ալ կայ, բարոյականութիւն ալ կայ, ինչ՞ւ համար չեղածը եղածի պէս կը ցուցնէք ժողովրդեան, ասիկա ժողովուրդը գրգռել է։»

Ասոր վրայ ժողովուրդը կը յուզուի. եւ կնկսի ձայն բարձրացնել ոմանք դուրս կելնեն. այլք պատահարի արարողութեան շարունակութիւը կը խնդրեն. կանայք ամբոստախօսր կը մարին։ Սերաստիոյ Առաջնորդ. Պետրոս եպիսկոպոս սեղանն ելնելով հարիւ կէս ժամէն կը յաջողի ժողովուրդը հանդարտեցնելու, իսկ Ս. կաթողիկոսը ժողովրդեան յուզումը անտարբերութեամբ կը դիտէ սեղանը իւր ոտքովն վրայ նստելով։ Յուզմունքը հանդարտելէ վերջը Ն. Սրբազնութիւնը իւր քարոզը կը շարունակէ բոլորովին փոխելով իւր խօսքը եւ ղինքն արդարացնել ճգնելով։

Այս տեսակ անհաճոյ դէպքեր եկեղեցւոյ վեհութիւնը եւ պատկառանքը նուազեցնելէ զատ ժողովրդեան բարեպաշտական զգացումը կը վիրաւորեն եւ հասարակաց աղօթավայրը կռւոյ եւ խռովութեան թատր կընեն։

Ուստի Ազգ. Իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք եւ կը խնդրենք որ Ղալաթիոյ եկեղեցին այս անիշխանական վիճակէն ազատելու ջանքն ընէ։

— —

ՀԱԿԱՀԱՍՈՒՆԵԱՆՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Պաշտօնական յայտարարութեան համեմատ Հակահաստնեան ազգային ընդհ. ժողով դումարեցաւ երէկ Բերայի Ս. Ոկերերան եկեղեցին ընդ ատենապետութեամբ Բէքմէզեան Կոմիտաս էֆէնտիի։ Այս ժողովին ներկայ կը գտնուէին Տիւզեան եւ Կէօչէեան էֆէնտիները, վեց վարդապետք եւ չորս հարիւրի չափ ժողովուրդ։

Ժողովուրդէն խումբ մ'անձինք նախորդ կիւրակէ ընդհանուր ժողով կոչեցած ըլլալով, Ատենապետ էֆէնտին յիշեալ անձերը հրաւիրեց որ բացատրեն թէ ինչ նպատակաւ ժողով հրաւիրած էին։ Ասոր վրայ քանի մը հոգի հետզհետէ խօսք առնելով հարցուցին թէ քանի որ Դեր. Սուքիաս եպիսկոպոսի առաջնորդութեամբ 16 վարդապետք հաշտութիւն կնքած են, ժողովուրդը ինչո՞ւ չը հաշտուիր։ Այս հարցումը ընելիս վիճաբանութիւն մը յարոյց. հուսկ ուրեմն 1870 յունվար 25ի Ծայտարարութիւնը կարդացուելով, որ ազգային եկեղեցւոյ բոլոր իրաւունքները եւ արտօնութիւնները պահպանելով Հռովմայ աթոռոյն հաւատարիմ մնալու երդումը կը պարունակէր, և զոր ժողովուրդն ամբողջ ստորագրած էր այն ատեն, խնդիր դնուեցաւ թէ վարդապետաց կնքած հաշտութիւնը պաշտօնական հանգամանք չունենալով, բոլորովին անձնական գէտք է նկատուի։ Իսկ ուրիշներ պնդեցին թէ քանի որ Դեր. Հասուն բարձած է իմիջոյ և այլևս գլուխ չէ, նոյնպէս քանի որ Ըֆվերսիւրիւս կոնդակը եւս առնուած է և Պատրիարքական ընտրութեան իրաւունքն Ազգին չնորհուած է, պէտք է հաշտութիւնը կնքել և ազգային իրաւունքները պահպանած նկատել։

Սակայն Ատենապետ էֆէնտի դիտողութիւն ընելով թէ քանի որ հաշտութիւնը ծանուցանող պաշտ հագիր մը չը կայ և ազգ. վարչութեան հետ կնքել մի դաշնագիր չկայ, կարելի չէ այնպես ենթադրել թէ ազգային իրաւունքները պահպանուած լինին։ Վերտին վիճաբանութիւնը սաստկացաւ և Դեր. Ինճիճեան հաստատամտութեան դէմ նամանաւանդ ազգային թշնամութիւն համարեցաւ 1871 յունուար 25 ի յայտարարութիւնը լիզելով հասունեանց դերկը վերադառնալը։

Հուսկ ուրեմն առանց վերջնական որոշման ժողովը ցրուեցաւ, միայն սա յայտարարութեամբ դիւանին թէ ժողովուրդը ինչն ևս խաղաղութեան և հաշտութեան կը փափաքի, սակայն ամեն բանէ առաջ պէտք է որ ազգային իրաւունքները և արտօնութիւնները անվրիպ պահուին։

ՀԵՌԱԳՐԱՀՈՒՐՔ

(Առանձին Հաղորդակցութիւն)

Պուքրէշ 26 մարտ

Ռումանիոյ իշխանութեան թագաւորութիւն հրատարակուելուն առաջարկութիւնը մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ խորհրդարանէն։ Ասոնցմէ ետքը առաջարկութիւնը։ Ռումանիոյ երեսփոխանական ժողովը ներկայ կացութեան մէջ ազգային ընդհանուր բաղձանաց համեմատ, երկրին խաղաղութիւնը և ապահովութիւնը պահպանելու, Ռումանիան միւս եւրոպական տէրութեանց աստիճանին հասցնելու և առ այն իրր ապահովութիւն առ եւրոպա, իւր իրաւանց համեմատ կարծես իշխանը Ռումանիոյ թագաւոր կը հրատարակէ։»

Ասոր առաջարկութիւնն ընդունուելէ յետոյ հետեւեալ տեղեկագիրը նախագահն ինչ դիւանագ քննութեանը յանձնեցաւ։

Ա. Ռումանիոյ իշխանութիւնը թագաւորութեան և կարծես իշխանը թագաւորի անուն պիտի կրեն։

Բ. Թագաժառանգ իշխանը արքայորդի պիտի կոչուի։

Սոյն օրինաց տեղեկագիրը թէ՛ Վերակոյտ և թէ երեսփոխանաց ժողովներն ընդունուեցաւ մեծամասնութեամբ։

Խորհրդարանաց ասոր որոշումէն վերջը, բոլոր անդամները իշխանին ներկայանալով թագաւորի տիտղոսը չնորհող օրինաց տեղեկագիրը յանձնեցին անոր և բարեմաղթութիւնները ըրին. իշխանը անոնց բարեմաղթութիւնները ընդունելով գուէարկեալ օրէնքը վաւերացուց։

Երկրին այլ և այլ տեղեր դրօշներ պարզուեցան և ազգը իշխանին թագաւոր հրատարակուելուն համար բարեմաղթութիւններ ըրաւ։

Նորընտիր թագաւորը և թագուհին պատշգամը ելնելով ժողովրդեան չնորհակալութիւն յայտնեցին։

Նիս 26 մարտ

Եղած վերջին խուզարկութիւններէն ստուգուեցաւ որ թատրոնին փլատակաց ներքեւ 100 է աւելի դիակներ գտնուած են։

Մատրիտ 28 մարտ

Մանթիլա մարգիզին տէզ Ռուսքոն կոմսը Պօլսոյ սպանիական դեսպան անուանեցաւ։

Նիս 25 մարտ

Օբէրա թատրոնի հրդեհէն մեռնող անձանց թիւը 70ի կը հասնի։

Աթէնք 25 մարտ

Թագաւորը ապրիլ 6ին ղօրահանդիսի մը ներկայ պիտի գտնուի և 12000 հոգի առջևէն պիտի անցնին. սոյն ղօրահանդիսին մէջ նոր գունդերուն դրօշ պիտի բաժնուի։

Աւստրիական շոգենաւ մը 150 անտուկ ղէնք և ծովառումբ բերաւ Պիրէոն, Ֆըրէմինէ ընկերութեան շոգենաւ մ'ալ 200 ձորի բերաւ։ Անգղիական շոգենաւ մ'ալ Արմըլթրոնկ թնդանօթներէն երկու ամբողջ հրետանի և շատ մը ռազմամթերք ցամաք հանեց։

Սբէցիա անուն թնդանօթակիր նոր շոգենաւը, և ծովառումբ արձակող բասրա մեծ շոգենաւը և այլ ուրիշ 12 փոքր ծովառումբի շոգենաւներ մօտերս Պիրէոն կոպատուին։

Ծովային գործոց պաշտօնեան 2000 կամաւոր նաւաստեաց զինուորագրութիւնը հրամայեց, ծովային կանոնաւոր զօրաց թիւն է 3000 նաւաստի. պատերազմի նախարարն ալ նոր գնդերը կազմել հրամայեց։

Փարիզ 26 մարտ

Դատական սենեկաց ի պատիւ կամ պէթթայի տուած հացկերոյթը երէկ տեղի ունեցաւ. երեսփոխանական ժողովոյ նախագահը այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ և խաղաղասիրական զգացումներ յայտնեց. պէտք է, ըսաւ, վաճառականութեան ապագան ապահովութեան մէջ դնել. և հասարակապետութեան նախագահին գովեստ ընելով խօսքը վերջացուց։

— —

(Ա֊ժանս Լինկլնըբէ)

Լոնտրա 26 մարտ

Թայմզ այսօր Հելլէնական խնդրոյն նկատմամբ Պօլսոյ մէջ եղած բանակցութեանց վրայ յօդուած մը կը հրատարատարակէ. և ի վերջ բանի կըսէ թէ Յունաստան պէտք է կատարեալապէս վերահասու լինի որ Անգղիա բնաւ նիւթապէս չը պիտի օգնէ իրեն, եթէ Օսմանեան պետութեան դէմ պատերազմի ելնէ. և թէ Եւրոպիոյ խորհրդոյ հակառակ եթէ առանձին պատերազմ հրատարակէ, պէտք եղած ատեն տէրութեանց և ոչ մին իրեն չը պիտի նպաստէ։

Լոնտրա 26 մարտ

Երէկ երեկոյ Հասարակաց խորհրդարանին մէջ երկար վիճաբանութենէ մը վերջը, խորհրդարանը 9. էտուար Սթանհօփ երեսփոխանին առաջարկութեան վրայ երկուքի բաժնուեցաւ. և ի նպաստ Գանտահարը պարպելու 120 քուէի առաւելութիւն մը գոյացաւ. 216 ձայնով առաջարկութիւնը պաշտպանուեցաւ և 336 ձայնով մերժուեցաւ։ Վիճաբանութեան մէջ Հարթինկթըն մարքիզը յայտարարեց թէ Ռուսիա լաւ գիտէ որ եթէ Աֆղանիստանի մէջ զինուորական կամ քաղաքագիտական միջամտութեան մը ձեռնարկէ, Անգղիոյ հետ բարեհամական յարաբերութիւնները կը խզուին։

Եկեղեցական գրադէտ մը հետևեալ նամակն ուղղած է մեզ ի հրատարակութիւն։

. . . խմբագիր.

Ձեր թերթին մէջ Հայերէն լեզուի դրաբառ և աշխարհաբառ վիճակին վերայ եղած վիճաբանութիւնը՝ որ ժամանակ մը գլուխ ցայտունելէ վերջն անօգուտ պիտի վերջանայ՝ չահեկան համարելով՝ պատշաճ դատած էր հողիէն մի գրագէտ վիճաբանողաց ուշադրութիւնը արթնցունել սահմանական ներկայի եղանակի երրորդ դէմքի բացատական կիրառութեան ն֊էէրէ սխալին դէմ չէ ըէրէ գրուելու ուղղութեան վրայ։

Ստորագրեալ մի հոգեղէն բարեկամ հարկ կը սեպնէ իմացունել՝ թէ չէ ըէրէ գրուիլը ն֊էէրէ, ն֊ըէրէ գրուածնեերուն պէս հաւասար սխալ է։ Ն֊էէրը առաջին և երկրորդ դէմքերուն այսպէս չգրուելուն համար է՝ որ կը կարծուի՝ թէ սխալ է։ Բնականաբար երկու սուտ վկայներ երրորդ մը կրնան յանցաւոր ցուցընել։

Սահմանական եղանակի պարզ ժամանակը ներկան և անցեալ դերբայով գրուիլը լեզուի տրամաբանական սխալն է, իսկ լոկ ե գրով առանց ներքայի գրուած երրորդ դէմքը ճիշդ ու ճիշդ լեզուին էական յատկութենէն է, որովհետև փոխանակ ու մակբայի - գիրը ղեղչուելով ե գիրը առանձին կցուած է բային. ուստի փոխանակ ըսելու, ու ըէրէմ, ու ըէրես, ու ըէրէ, գրուած է ն֊ըէրէ, ն֊ըէրէ, ն֊ըէրէ։ Առաջին երկու դէմքերը չիտակ գրուելու համար պէտք է ներքայը վերնայ, և ըսուի ըէրէմ, ըէրես, ըէրէ։

Այս դիտողութիւնս հարկաւ գոհ պիտի ընէ մեր հողեղէն եղբայրը։

Գալով այն ահադին լեզուապայքարին՝ որ գիտցաղդաբար այնչափ ուշադրութեամբ կարգացած չեմ, որովհետև կասկածեցայ՝ թէ դիցաբանական անուններու ներքև Լուկիանոսի դիմախոց տրամախօսութիւնները կը կրկնուին, այսչափ միայն կրսեմ. Աչքընաքաոը պէտք է հեղինակը չընել և զբօսացուանել օձանպաստնեմբ էրաբառի որ շեմարանը և պաոպիարին է աշխատաքաոին։

ՀՈԴԵՂԷՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ մեծատին ընծայներ չնորհել մայրաքաղաքս գտնուող Պարսից Շահին հօրեղբօրը. ընծայները կը բաղկանան երկու ադամանդակուռ քթախոտի տուփե և ղոյդ մը վաղեմի վինչեսթըր հրացաններէ, որք արհեստի և հնութեան մասին մեծ արժէք ունին։

— Յար չաբաթ աւուր Թուով հետևեալը կը դրէ։

« Դեսպանայ և Օսմ. պատուիրակաց չաբաթ օր ըրած նստին մէջ այս վերջինները վերջնական առաջարկութիւն մ'ըրին որ Թեսալիոյ Արևմտեան կողմէն Արտան, Արևելեան կողմէն եգէական ծովը և Հիւսիսային կողմէն Պերլինի դեսպանաժողովոյ գծած սահմաններուն մէկ մասը Յունաստանի տալ կը տրամադրէ։

Այս առաջարկութեան մէջ չեն մէնձօվա, Եանինա և Բրէվէզա, և ասոնց փոխարէն ալ ուրիշ տեղ կղզի մը չպիտի տրուի։

Վաղըթի շաբաթ օր տուած լուրին չը հակառակիր Ֆարի այս հրատարակութիւնը։

— Ֆօսօվայէն Բ. Դուռը հետագիր մը ընդունեցաւ, որով կը ծանուցուէը թէ Ալպանիական դաշնակցութեան պատգուխներէն հինգ հոգի ձերբակալուելով Սէլանիկ ղրկուած են։

— Պէչիկթաշի մէջ Յոյն նպարավաճառ մը տորճանակով ինքզինքն սպաններ է։

ԽԱՅՐԻԷ ՀՍՆԸՄԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

(Տե՛ էջ 670)

Նախ. Խայրիէին. — Լաստ պէյի ապրանքը որո՞ւ քով գրաւի գրիր։

Խայ. — Լումայափոխ Սերովբէին քով։

Նախ. — Ըսիր թէ բոլոր առած ապրանքներդ երեսնց տէրերուն պիտի վերադարձնես։

Խայ. — Այո՛, ստակ պիտի ընդունէի և գրաւները պիտի ազատէի, սակայն հիւանդացայ և ձերբակալուեցայ։

Նախ. — Այս ընդունելի պատճառաբանութիւն մը չէ. քեղի վստահութեամբ մեծագին ապրանքներ կուտային և դուն անմիջապէս կերթայիր գրաւի կը դնէիր։

Խայ. — Ինծի ապրանք տուողները շատ աղեկ գիտէին թէ զանոնք գրաւի պիտի դնեմ։

Նախ. — Ուրեմն ինչ չահ կրնան ունենալ։

Խայ. — Իբր վարձուց գին ստակ կառնէին, ամեն շաբաթ ստակ կուտային ինձնց։

Ամբաստանողք միաձայն ամբաստանելէն ետև յայտարարութեան դէմ բողոքեցին։

Նէհրիէ հանըմին փաստաբանը Մէհմէտ Ղալիպ էֆ. ծանոյց թէ հարսնիքի տանելու պատրուակաւ իրմէ պաշտպան եալ տիկնէն ղոյդ մը օղ, ադամանդեայ մատանի մը և ականակուռ վզնոց մ'առած էր, զոր յետոյ Լումայափոխ Սերովբէին քով գրաւ դրուած տեսնելով, 30 ոսկի հատուցեր և ետ առեր է։

Խայ. — Ամօթ է հոս գալ ապրանք պահանջել քանի որ ապրանքնիդ առած էք, առ առաւելն 30 ոսկի կը պարտիմ ձեզ և ոչ այլևս։

Նախագահը ամբաստանողաց հարցուց թէ ուրիշ ըսելիք մ'ունի՞ն։

Այս հարցման վրայ քանի մը անձինք իրենց պահանջից նկատմամբ ինչ ինչ բացատրութիւններ տուին։ Ընդհանուր դատախազը հարցուց նախագահին թէ ամբաստանեալը արդեօք գործակից մը ունեցա՞ծ է տարիէ մ'ի վեր ըրած այնքան գործերուն մէջ. առ որ Խայրիէ հանըմ, ոչ, պատասխանեց։ Այն ատեն ընդհանուր դատախազը ամբաստանութիւնը լաւ կերպով բացատրեց և ծանր

պարագայները երևան հանելով եզրակացուց թէ ամբաստանեալը պատժական օրինաց 233 և 236 յոդուածոց տրամադրութեանց համեմատ յանցաւոր է։

Հոս. դէպք մ՚անցաւ. Խայրիէ հանըմ որ փաստաբան չունէր, ընդհանուր դատախազին եզրակացութիւնը լսելով բարկութեամբ աղաղակեց «կը բողոքեմ», ամբաստանելոյն բողոքը ունկնդրաց ծիծաղը չարժեց. դատաւորը խորհրդարանէն առանձնացան և քիչ մը վերջը ատեանը վերադառնալով նախագահը Իամէտ էֆէնտիին աղերսագիրը կարդալ տուաւ քարտուղարին, Իամէդ էֆ. իրեն ուղեալ հարցման ի պատասխանի ըսաւ թէ «երբ Խայրիէ հանըմը խանութս դարդործի համար, ղինքը միևնակ կը տեսնէի, սակայն կինս ետեպ կը յաճախէր ամբաստանելոյն տունը. ընդ ամենը երթը կամ առ առաւելն ութը ամիսէ ի վեր առաւտուր երած եմ այս կնկան հետ, և առաջին անգամ առաւտուր ընելուս գժտեցանք մեկմեկու հետ. սակայն երբէք ամիս վերջը խանութս գալով, վերջըստին սկսայ հետը առաւտուր ընել»։

Նախ. — Եաղլըգճիներէն մի քանի հոգի ըսին թէ երթը կամ ութը ամիս առաջ վշնոցի մը վրայ տեղեկութիւնները ուղեր ես իրենցմէ և իրենք ալ քեզի ըսեր են թէ վշնոցը Շեվկի էֆէնտիինն է։ հակառակ սոյն յայտարարութեան յիշեալ վշնոցը գրաւ առեր ես։

Իամէդ. — Իմ արհեստս է այս։

Նախ. — Ինչ կինդ, որ քու խոստովանութեանդ համեմատ, ատեպ Խայրիէին տունը կերթար, կրնար գիտնալ նորա վիճակը, և որովհետև դու ամբաստանելոյն հետ առաւտուր կընէիր, բնական է որ կինդ յաճախորդիդ վրայ տեղեկութիւն կուտար քեզի. ասկէ զատ ինկնոջ հետզհետէ երած մեծագումար գործերէն պէտք էր որ քու կասկածդ գարթնուր, եթէ նորա գործակիցը չըլլայիր։

Իամէդ. — Ես չէի կրնար բնաւ կասկածիլ, վասնզի Սավֆէդ փաշայի նման մի մեծ պաշտօնակալին աղջկան հաշոյն համար ինձմէ առակ կուզեր։

Խայ. — Իամէդ էֆ. քանի դիտեր թէ գոհարեղէնները եաղլըգճիներուն կը վերաբերէին։

Հիւանի էֆ. խօսք ուղելով, ատեց Իամէդ էֆէնտիի այն խօսքը թէ Խայրիէ հանըմ իւր գոլ ապրանք գրաւ դրած է և հաւատաց թէ ապրանքները ուրիշի մը գոլ կը գտնուին. ասկէ զատ Հիւանի էֆ. ապահովեց թէ քանի մ՚օր առաջ Իամէդ էֆ. իրեն ըսած էր որ անհոգ լինի, զի իւր ապրանքը իւր գոլն է, զոր հաստատելու համար կրնայ երկու վկայ բերել. այս վկաները Իպրահիմ և Ալի էֆէնտիներն են, երկուքն ալ տէրութեան պաշտօնեայ։ Իամէդ էֆ. պատասխանեց թէ կարելի է որ այսպիսի բան մը ըսած ըլլայ, բայց ասկէ ի՞նչ կելլէ։ Այն ատեն ընդհանուր դատախազը խօսքի սկսելով, այսքան մարդոց և նոյն իսկ Խայրիէի խոստովանութիւնը ի նկատի առնելով աղաչեց ատեանին որ Իամէդ էֆէնտիին ալ ամբաստանելոյն գործակից համարի և հրամայէ որ դատաստանի ենթարկուի։

Նախագահը Իամէդին. — Ընդհանուր դատախազը զքեզ երբև գործակից կամ բաստանէ, ի՞նչ ըսելիք ունիս ի պաշտպանութիւն անձիդ։

Իամէդ. — Ինչ որ ըսի, արհեստս է այս, և չեմ գիտեր ինչո՞ւ զիս յանցաւոր կը նկատէք։

Ատոր վրայ դատաւորք վերստին խորհրդարանը մեկուսացան. Խայրիէ հանըմ կոկսի մարիլ, ներկայ տաճիկ կիները ղինքը կըսթափեցնեն. դատաւորք կը վերադառնան և նախագահը կը ծանուցանէ թէ Իամէդ էֆ. դատաստանի ենթարկուած է և մինչև որ վճիռը տրուի, 5000 ոսկւոյ երաշխաւորութիւն մը պէտք է տայ. Յետոյ ատեանը ցրուեցաւ չորեքշաբթի օր վերստին գումարելու որոշմամբ։ Խայրիէ հանըմին փաստաբանաց վրայ Շահպազ էֆէնտի փաստաբան կընտրուի ամբաստանելոյն։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՓԻՆ

Թայմզ 1875 ին Ռուսիոյ Ձարին Գաղղիոյ ըրած բարեկամութիւնը յիշելով, հետևեալ նշանակութեան արժանի պատմութիւնը կընէ։

1875ին Տիւք Տըքազ Լը Ֆլօ ղօրավարին խիստ զգայուն նամակ մ՚ուղղած էր Գերմանիոյ պատերազմասիրական դիտաւորութեանց վրայ։ Սոյն նամակին մէջ հետևեալ պարբերութիւնը գրուած էր.

«Աղէքսանդր կայսրը մեզի նկատմամբ լաւ զգացումներ ունի. բայց թերևս ժամանակին չը կարենայ հասնիլ, և թնդանօթը իւր ահաւոր գործը կատարէ լինցնէ, կայսրը զայն արգիլելէ առաջ»։

Լը Ֆլօ ղօրավարը այս գիրը կօրչաքօֆ իշխանին կարդալ ուզելով, այս պարբերութիւնը կարմիր գրով նշանակած էր, որպէս զի կայսրը որուն անշուշտ անհաճոյ պիտի թուէր, տեղեկութիւն մը չունենայ։ Երբ Լը Ֆլօ նամակը իշխանին կարդաց, ասիկա դիտեց որ պարբերութիւն մ՚առանց կարդալու կանցնի, և ուղեց որ մոռցուած պարբերութիւնը հասկնայ թէ ինչ է։

Երբ լը Ֆլօ ղօրավարը իշխանին աղաչանաց վրայ յիշեալ պարբերութիւնը կարդաց, Ձերունի դիւանագէտը պլընդեց որ անպատճառ կայսեր պիտի հաղորդէ։ Երկու օր ետքը կայսրը ղօրավարը հանդէսի մ՚երթալով Պերլին մեկնելուն առջի օրը, Լը Ֆլօ ղօրավարը տեսաւ և աճապարանօք անոր մօտենալով, հետևեալ խօսքն ըսաւ.

«Ըսէ դուքսին որ իմ խաղաղասիրական փափաքանաց վրայ կասկածելու իրաւունք չունի։ Վաղը կը մեկնիմ և կը հաւաստեմ ձեզ թէ մեկնելէս առաջ թնդանօթը չպիտի որոտայ։ Թերևս դադիս վրայ արձակուի թնդանօթը, բայց իմ կենդանութեանս՝ ոչ երբեք»։

Այս խօսքէն վերջը կայսրը ձին դարձուց և իւր ղօրահանդէսը շարունակեց։ Գաղղիական դեսպանը չնորհակալութիւն յայտնելու իսկ ժամանակ չունեցաւ։

— Հավասի գործակալութիւնը Եւրոպական լրագրաց չրջաբերական մը ղրկելով, Թունուզ ղօրք կամ Կուլիթ պատերազմական նաւ մը ղրկելու լուրը զոր քանի մը լրագիրք հրատարակած էին, անհիմն կը հրատարակէ։

— Մէմօրիալ Տիփլոմաթիք հետևեալը կը հրատարակէ։

Լոնտրայի մէջ այնպէս կը կարծուի թէ Թուրքօ-Հելլենական խնդրոյն վերջին բառը Ս. Փէթրսպուրկի մէջ պիտի արտասանուի, երբ Սուլթանին մասնաւոր պատուիրակը Աղէքսանդր Բ. ի թաղման առթիւ կարող ըլլայ նորընտիր կայսեր ներկայանալ։ Մինչև այն ատեն ևղած բաները հաստատական բնութիւն մը չպիտի ունենան։

Տէմօրիալ Տիփլոմաթիք կաւելցնէ թէ անկարելի է որ որոշեալ ժամանակի մը մէջ Սուլթան Համիտ և Աղէքսանդր Գ. ի միջև տեսակցութիւն մ՚ըլլայ։

— Պէրլինի երեսփոխանները և քաղաքացիները Ձարին սպանութեան առթիւ մխիթարանաց ուղերձ մը տալով կկիսօմ կայսեր, այս վերջինը հետևեալ պատասխանագիրը ղրկեր է.

«Ձանուն մայրաքաղաքիս քաղաքացեաց և երեսփոխանաց մխիթարական ուղերձ մը ղրկած էիք ինձ այն ահաւոր դէպքին համար որուն Աղէքսանդր Բ. ղոհ եղաւ։ Ձեր մարտ 15 թուականաւ ուղերձը այս աղնուական վեհապետին առաքինութիւնները կը դրուատէ, որ իւր թագաւորութեան սկիզբէն ի վեր հպատակները երջանիկ ընել ձանց և Գերմանիոյ համար միշտ բարեհաճ գըտրցոյն մ՚եղաւ։ Ինծի ազգական և հաւատարիմ բարեկամ եղող իշխանի մը կորստեան վրայ որքան հոգիս ղգածուած է, այնքան անոր անձին վրայ կատարուած այս դառն սպանութեան վրայ կողբամ։ Քաղաքացեաց և Պէրլինի երեսփոխանաց որք իրենց հաւատարիմ սէրը կը յայտնեն, ինծի մատուցած ուղերձը իմ յաւս մեղմեց և սիրտս սփոփեց։ Մայրաքաղաքիս այս երկու ներկայացուցիչներուն իմ անկեղծ չնորհակալութիւնս կը յայտնեմ։»

— Ֆիկարօ գաղղիական թերթին Բրիթակիոը Ռունաստանի Գէորգ Թագաւորին հետ տեսակցութիւն մ՚ունեցեր է։ Թագաւորը այս խօսակցութեան մէջ ցաւ յայտներ է Հելլենական խնդրոյն մէջ Գաղղիոյ քաղաքականութեան փոխուելուն վրայ և Պարթելըմի Սէնթ-Հիլէրի չրջաբերականները քննադատեր է խստիւ։ Ըսեր է որ Գաղղիա Ռունաստանի օգնելով պատերազմի երկիւղ մը չունէր բնաւ. Գաղղիոյ և Անգղիոյ միջև համաձայնութիւն մը խնդիրը խաղաղութեամբ լուծելու բաւական էր. բայց չրջաբերականները Օսմանեանց ընդդիմութիւնը քաջալերելով, պատերազմի հաւանականութիւնը չատցուցին։

Թագաւորն ըսեր է նաև որ յունական

Գ. Ի ՄԻՐԱԿՅԱՆԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓԻԹԱՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ս. Հ. ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ
ՏԱՐԱԾՎՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ս. Հ. ԳԱՎԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ
Գին 3 ռուբլի տարեկան

ԱՐԺԱՎՈՐ ԳՈՂԱՐԱՏԱՓՈԽՅՈՒՆ

Նորին Գերազանցության Հայկական Սփիւռքի Վարչության Նախագահ Պարոն Գրիգոր Արշակի Գարագաշեանի

Ամերիկա

Ձեր Գերազանցութեան ուղարկած 1000 դոլարի չեկը ստացանք եւ շնորհակալ ենք Ձեր Գերազանցութեան ազնիւ նուիրատուութեան համար։

Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքներու Ազգային Վարչութեան Նախագահ՝ Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեան

Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքներու Ազգային Վարչութեան Քարտուղար՝ Տ. Ներսէս Վրդ. Պետրոսեան

ՆՈՅԵՄԲԵՐ ՓՈՍՏԱՐԿՈՒՄ

Օսմ. տիրապետութեան հրամանագիրը . . . 14–29
» » Բասրայի ազատագրութեան . . . 14–28
ՅԱՓՆՑՈՂԻՐՔԻ ԱՑՑԱԳՐԱՆ
Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ . . . 4–14

ՆՈՅԵՄԲԵՐ ՓՈՍՏԱՐԿՈՒՄ

— Տէրութիւնը ինչո՞ւ համար ուզեց ազատել Բասրան։

— Ինչո՞ւ համար ուզեց ազատել Բասրան։ Որովհետեւ Բասրան կը գտնուի Պարսից ծոցի ափին վրայ, եւ Պարսից ծոցը ամենէն կարեւոր ճանապարհն է դէպի Հնդկաստան։ Ուրեմն Անգլիան չէր կրնար հանդուրժել, որ Բասրան ուրիշ տէրութեան մը ձեռքը անցնի։

— Ուրեմն Անգլիան Բասրան ազատեց միայն իր շահերուն համար։

— Ոչ միայն իր շահերուն համար, այլ նաեւ Բասրայի բնակչութեան շահերուն համար։ Ինչպէս գիտէք, Բասրան ունի 200 հազար բնակիչ, որոնց 150 հազարը արաբներ են, 30 հազարը՝ քիւրտեր, իսկ 20 հազարը՝ հայեր։ Այս բոլոր ազգերը կը ներկայացնէին Բասրայի ժողովուրդին մեծ մասը։ Ուրեմն Անգլիան Բասրան ազատեց ոչ միայն իր շահերուն համար, այլ նաեւ Բասրայի ժողովուրդին շահերուն համար։

— Ինչպէ՞ս կրնայ ազատագրուած Բասրան օգտակար ըլլալ Անգլիոյ։

— Բասրան ունի նաւահանգիստ մը, որ կրնայ ամենամեծ նաւերը ընդունիլ։ Ուրեմն Անգլիան Բասրան կրնայ գործածել իբրեւ նաւահանգիստ մը, ուր կրնայ նաւերը ապահով կերպով կանգնեցնել։ Ասկէ զատ, Բասրան ունի նաեւ երկաթուղի մը, որ կը տանի դէպի Պարսկաստան։ Ուրեմն Անգլիան Բասրան կրնայ գործածել իբրեւ կայարան մը, ուր կրնայ իր զօրքերը եւ զէնքերը պահել։

— Ուրեմն Անգլիան Բասրան ազատեց միայն իր շահերուն համար։

— Ոչ միայն իր շահերուն համար, այլ նաեւ Բասրայի ժողովուրդին